

TONEEL

Toneelgroep Amsterdam

Het jaar van de kreeft

★★★★★

Pront steken ze allemaal vooruit: tientallen plastic piemeltjes van evenzovele plastic sekspoppen. Ze contrasteren nogal met het kleurige kinderfietsje en de vleugel met pianist waar ze boven zweven.

'Het jaar van de kreeft' van Toneelgroep Amsterdam – naar het boek van Hugo Claus – gaat over seks en lust. Maar ook weer niet: het gaat vooral over twee mensen die zich geen raad weten met de grote gevoelens waar ze door worden overspoeld.

Gevoelens ook die zich moeilijk laten verwoorden. Regisseur Luk Perceval snoeide het boek van Claus dan ook terug tot een paar kantjes tekst. Tekst waarin een oudere man (Gijs Scholten van Aschat) onhandig de seksuele escapades met de passievolle, maar complexe en onberekenbare jonge vrouw (Maria Kraakman) beschrijft en waarin zij summier woorden probeert te geven aan waarom zij wel of niet of toch weer wel bij hem wil zijn.

Maar net zo min als ze hun gedachten verwoord krijgen, krijgen de twee mensen hun lichamen onder controle. Hun lijven lijken zich soms schijnbaar onafhankelijk van hun wil naar elkaar toe of van elkaar af te bewegen. Er wordt in elkaar gehangen, met elkaar geslingerd en gesleept, op elkaar gelegen, gedanst en gestuiterd, gekroeld en gesmeten. Zeker Maria Kraakman danst, zweeft en schudt alsof haar gevoelens te weinig ruimte hebben in haar tengere lijf. En onder al die beweging golven en kolken de noten van componist en pianist Jeroen

van Veen.

Soms is die muziek wat te nadrukkelijke filmisch emotioneel, soms zijn de bewegingssequenties van de acteurs wat te clichématig (zoals het eindeloos uitgestelde uiteindelijke afscheid), maar desondanks raken de lichamelijke van het spel en de muziek een gevoelige snaar.

Het is bovendien fascinerend om twee van de beste tekstacteurs van Nederland zich zo schaamteloos fysiek op hun rol te zien werpen. Zeker Kraakman weet fenomenaal een verward, gelaagd en ongrijpbaar personage neer te zetten dat je gevoelsmatig wel degelijk begrijpt. Haar geliefde moet haar kwikzilveren lichaam en emoties zien bij te benen, maar blijkt daar niet toe in staat. Dat levert een van de mooiste beelden van de voorstelling op: hij probeert onhandig een kapotte sekspop op te blazen, terwijl zij als een krankzinnig rondjes fietst op het kinderfietsje om zijn aandacht te trekken. Een beeld waarvan je de betekenis niet precies in woorden kan vatten. Maar dat je wel bijna fysiek aan je hart voelt trekken.

ROBBERT VAN HEUVEN

Op tournee tot en met 28 mei,
www.tga.nl

**Schaamteloos
fysiek werpen
de tekstacteurs
zich op hun rol**